

Skutkové zjištění

Skutkové zjištění nemá oporu v provedeném dokazování v podstatné části tehdy, týká-li se skutečností, které byly významné pro posouzení věci z hlediska hmotného práva.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 32 Odo 589/2002-108, ze dne 27.8.2003)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce F. n. m. Č. r., proti žalované S., k.s., zastoupené Mgr. P. T., advokátem, o zaplacení částky 589.237,39 Kč, vedené u Krajského soudu v Plzni pod sp. zn. 22 Cm 1785/98, o dovolání žalované proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 30. dubna 2002, č. j. 1 Cmo 251/2001-81, tak, že rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 30. dubna 2002, č. j. 1 Cmo 251/2001-81, se ve výrocích I. a III. zrušuje a věc se v tomto rozsahu vrací Vrchnímu soudu v Praze k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Vrchní soud v Praze ve výroku označeným rozsudkem změnil rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 9. března 2001, č. j. 22 Cm 1785/98-58, jímž byla zamítnuta žaloba na zaplacení částky 589.237,39 Kč a rozhodnuto o nákladech řízení účastníků a nákladech řízení státu, tak, že žalované uložil zaplatit žalobci 269.109,39 Kč a na náhradu nákladů řízení 2.476,- Kč k rukám jejího právního zástupce a současně oba účastníky zavázal k úhradě nákladů řízení státu - Krajskému soudu v Plzni (výrok I.). Ve zbylé části, již byla žaloba co do částky 320.128,- Kč zamítnuta, zůstal rozsudek soudu prvního stupně nedotčen (výrok II.). Žalované dále uložil zaplatit žalobci na náhradu nákladů odvolacího řízení 10.770,- Kč do tří dnů od právní moci rozsudku (výrok III.).

Krajský soud v Plzni jako soud prvního stupně dospěl po provedeném dokazování k závěru, že mezi účastníky byla 1. března 1994 uzavřena smlouva o prodeji privatizovaného majetku, a to „budovy jídelny a budovy LM“ včetně pozemků a movitého majetku uvedeného v aktualizovaném privatizačním projektu č. 23639. Podle čl. IV. smlouvy účetní hodnota privatizovaného majetku činila 2,321.000,- Kč, přičemž část předběžné kupní ceny ve výši 10%, to jest 232.000,- Kč, uhradil kupující prodávajícímu před podpisem smlouvy jako záruku. Předběžná kupní cena měla být aktualizována podle účetní uzávěrky provedené ke dni 28. února 1994, s tím, že upřesnění ceny bude provedeno do 31. března 1994 a v této lhůtě bude upřesněná kupní cena zapsána do zápisu o předání. Zbytek kupní ceny pak měl být zaplacen do 30. května 1994 jednorázově, a pro případ, že upřesněná kupní cena nebude do dne určeného k zaplacení známa a v zápise o předání zapsána a oběma stranami odsouhlasena, se strany dohodly, že kupující v témže termínu hradí zálohu rovnající se 90 % předběžné kupní ceny. Pro případ prodlení se zaplacením kupní ceny nebo její části se kupující zavázal zaplatit prodávajícímu smluvní pokutu ve výši 10 % kupní ceny, a v tomto případě si prodávající ponechá (započte na úhradu smluvní pokuty) tu část kupní ceny, kterou kupující zaplatil jako záruku před podpisem smlouvy.

Rozvaha týkající se privatizovaného majetku byla vypracována k 28. únoru 1994, přičemž žalovaná nesouhlasila s kupní cenou ve výši 2,678.237,39 Kč. Výhrady vznášela k tzv. nepoužitelným zásobám materiálu v hodnotě 158.000,- Kč, které byly uloženy „mimo budovu“ a nebyly zahrnuty do schváleného privatizačního projektu, a dále k pohledávkám z obchodního styku ve výši 162.000,- Kč, když jí nebyly předány žádné doklady k jejich vymáhání.

S odkazem na ustanovení § 14 odst. 1 zákona č. [92/1991](#) Sb., o podmínkách převodu majetku státu na jiné osoby (dále též jen „zákon“) a obsah výše uvedené smlouvy soud prvního stupně uzavřel, že nedošlo k „odsouhlasení upřesněné kupní ceny“, v důsledku čehož žalované vznikla pouze povinnost doplatit do 30. května 1994 90 % předběžné kupní ceny, tj. 1,992.000,- Kč, kteroužto povinnost žalovaná „s jistým zpožděním“ do 13. října 1994 splnila. Jelikož žalované pro absenci dohody o upřesněné ceně nevznikla povinnost tuto cenu hradit, nemohla se dostat ani do prodlení s jejím placením. Ujednání o smluvní pokutě shledal soud prvního stupně neurčité, nejasné a nesrozumitelné, a z tohoto důvodu neplatné podle ustanovení § 37 občanského zákoníku, když v něm nebylo konkretizováno, zda smluvní pokuta má činit 10 % předběžné kupní ceny nebo upřesněné kupní ceny, v důsledku čehož si žalobce nemohl odečíst z kupní ceny částku 232.000,- Kč na tuto „smluvní sankci“, i když žalovaná nezaplatila předběžnou kupní cenu ve stanovené lhůtě.

K odvolání žalobce odvolací soud přezkoumal rozsudek soudu prvního stupně v rozsahu odvoláním dotčeném, tj. v zamítaném výroku co do částky 269.109,39 Kč požadované z titulu doplatku kupní ceny a v souvisejících výrocích o nákladech řízení, přičemž po zopakování dokazování smlouvou z 1. března 1994 a zápisem o předání majetku z 31. března 1994, včetně přílohy 6. 14., dospěl k závěru, že mezi účastníky byla odsouhlasena upřesněná kupní cena ve výši 3,358.109,39 Kč (2,321.000,- Kč + 37.109,39 Kč) a žalovaná byla povinna dle smlouvy tuto částku zaplatit do 30. května 1994. Jelikož se žalovaná dostala do prodlení s plněním této částky, vzniklo žalobci právo na zaplacení smluvní pokuty ve výši 10 % kupní ceny. Pojem „kupní cena“ odvolací soud vyložil ve smyslu ustanovení § 266 odst. 4 obchodního zákoníku k tíži strany, která jako první v jednání tohoto výrazu použila, tedy k tíži žalobce, který návrh smlouvy vypracoval, a za kupní cenu považoval cenu předběžnou (rozuměj cenu nižší než následně upřesněnou). Dohodu o smluvní pokutě a ponechání si části kupní ceny, kterou zaplatila žalovaná jako záruku před podpisem smlouvy, na úhradu smluvní pokuty, posoudil odvolací soud jako dostatečně určitou a srozumitelnou, vyhovující požadavkům ustanovení § 37 odst. 1 občanského zákoníku, s tím, že strany si ve smlouvě o prodeji privatizovaného majetku pouze odchýlně sjednaly lhůtu pro splatnost „dotčeného akcesorického závazku“.

V situaci, kdy odvolací soud neshledal důvodnou ani námitku promlčení, žalobě na doplatek kupní ceny ve výši 269.109,39 Kč vyhověl.

Proti rozsudku odvolacího soudu, s výjimkou výroku, podle něhož zůstal rozsudek soudu prvního stupně co do částky 320.128 Kč,- nedotčen, podala žalovaná včasné dovolání, jehož přípustnost odvozovala z ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) občanského soudního řádu ve znění účinném od 1. ledna 2001 (dále též jen „o. s. ř.“), namítajíc, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci.

Zdůrazňovala, že k tomu, aby jí vznikla povinnost zaplatit „upřesněnou kupní cenu“, bylo zapotřebí splnit kumulativně několik podmínek, a to upřesnit kupní cenu na základě účetní uzávěrky ke dni 28. února 1994, a to do 31. března 1994, v téže lhůtě „upřesněnou kupní cenu“ zapsat do zápisu o předání a oboustranně „upřesněnou kupní cenu“ odsouhlasit. K odsouhlasení kupní ceny pak nedošlo, když žalobce trval na ceně ve výši 2,678.237,39 Kč, a žalovaná vyjádřila ochotu zaplatit 2,358.109,39 Kč. K dohodě o „upřesněné kupní ceně“ tak nedošlo a žalobce první úkon směřující k akceptaci ceny ve výši navrhované žalovanou učinil až v podaném odvolání. Pokud žalovaná při absenci souhlasného projevu vůle obou stran splnila svůj závazek jen v rozsahu předběžné kupní ceny (částky 2,000.231,- Kč), postupovala v souladu se smlouvou.

Dále žalovaná zpochybňovala správnost závěrů odvolacího soudu o platnosti dohody o smluvní pokutě. Namítala, že ze způsobu výpočtu smluvní pokuty nelze určitě a srozumitelně určit, zda je smluvní pokuta odvozována od kupní ceny předběžné či upřesněné, a to ani za použití interpretačních pravidel podle občanského a obchodního zákoníku. Akcentovala rovněž nemožnost úpravy způsobu úhrady smluvní pokuty formou použitého výrazu „ponechá si“, jenž byl postaven „na

roveň právnímu institutu započtení“. Při realizaci plnění totiž žalovaná určila platbu ve výši 232.000,- Kč jako úhradu části kupní ceny, přičemž tento účel platby nebylo možno měnit následným jednostranným úkonem žalobce. Navíc žalobce vůči žalované „v předmětné době“ žádnou započitatelnou pohledávku neměl, když ostatně i při její existenci, by se jednalo o pohledávku dosud nesplatnou.

Proto dovolatelka požadovala, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalobce ve vyjádření k dovolání navrhoval jeho zamítnutí, když se ztotožnil se závěry, na nichž založil své rozhodnutí odvolací soud.

Podle bodu 1., 15. a 17., hlavy I., části dvanácté, zákona č. [30/2000](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, se pro dovolací řízení uplatní občanský soudní řád ve znění účinném od 1. ledna 2001.

Dovolání je přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř., a je i důvodné.

Jelikož vady uvedené v ustanovení § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b), § 229 odst. 3 o. s. ř., ani jiné vady řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, k nimž dovolací soud přihlíží z úřední povinnosti, nebyly v dovolání namítány a z obsahu spisu se nepodávají, zabýval se dovolací soud zejména existencí dovolatelkou uplatněného dovolacího důvodu.

Přestože dovolatelka v podaném dovolání akcentovala nesprávnost právního posouzení věci odvolacím soudem, námítky, jimiž zpochybňovala správnost závěru odvolacího soudu o odsouhlasení upřesněné kupní ceny, jsou podřaditelné pod dovolací důvod podle ust. § 241a odst. 3 o. s. ř., prostřednictvím kterého lze namítat, že rozhodnutí vychází ze skutkového zjištění, které nemá podle obsahu spisu v podstatné části oporu v provedeném dokazování.

Jádrem sporu účastníků je obsah smluvního ujednání o výši, popř. i splatnosti kupní ceny při prodeji podniku.

Mezi žalobcem jako prodávajícím a žalovanou jako kupující byla 1. března 1994 uzavřena smlouva o prodeji části podniku podle zákona č. [92/1991](#) Sb., ve znění pozdějších předpisů, jejímž předmětem byl majetek uvedený čl. II. smlouvy podle aktualizovaného privatizačního projektu č. 23639. V čl. IV. smlouvy se dále stanoví:

- 1) Účetní hodnota majetku uvedeného v čl. II. této smlouvy činí 2,321.000,- Kč.
- 2) Část předběžné kupní ceny ve výši 10 %, a to částku 232.000 Kč uhradil kupující prodávajícímu před podpisem této smlouvy jako záruku.
- 3) Předběžná kupní cena bude aktualizována podle účetní uzávěrky provedené ke dni 28. února 1994. Upřesnění ceny bude provedeno do 31. března 1994. V této lhůtě bude upřesněná kupní cena zapsána do zápisu o předání. Prodávajícímu budou předány písemné podklady - účetní uzávěrka a další doklady dle požadavku prodávajícího do 31. března 1994. Zbytek kupní ceny bude zaplacen kupující do dne 30. května 1994 jednorázově prodávajícímu na jeho účet. V případě prodlení se zaplacením kupní ceny podle 3. tohoto článku nebo její části je kupující povinen zaplatit prodávajícímu smluvní pokutu ve výši 10 % kupní ceny. V tomto případě si prodávající ponechá (započte) na úhradu smluvní pokuty tu část kupní ceny, kterou zaplatil kupující jako záruku před podpisem této smlouvy. Pro případ, že upřesněná kupní cena nebude do dne určeného k zaplacení známa a v zápise o předání zapsána a oběma stranami odsouhlasena ujednává se, že kupující v témže termínu, tj. do 30. května 1994 uhradí zálohu rovnající se 90 % předběžné kupní ceny.

V zápisu o předání datovaném 31. března 1994, sepsaném mezi účastníky, se uvádí, že kupní cena,

rovnající se účetní hodnotě majetku podle jeho inventarizace k 28. únoru 1994, činí 2,678.237,39 Kč. Nabyvatel s touto kupní cenou souhlasí a prohlašuje, že ji uhradí do 30. května 1994, a to s výhradou dle přílohy 6.14. Zmíněná příloha z 31. března 1994 obsahuje výhrady k mimořádně účetní uzávěrce zpracované k 28. únoru 1994, podle kterých kupující nesouhlasí s tím, aby do ceny byla zahrnuta hodnota tzv. nepoužitelných zásob v částce 158.217,- Kč a pohledávky nezahrnuté do privatizačního projektu ve výši 161.911,- Kč. Příloha obsahuje prohlášení o připravenosti kupující zaplatit cenu 2,358.109,39 Kč za podmínek stanovených v kupní smlouvě.

Dovolacím důvodem uvedeným v § 241a odst. 3 o. s. ř. nelze úspěšně napadat jakékoli skutkové zjištění odvolacího soudu, nýbrž jen takové, které jako výsledek hodnocení důkazů soudem neodpovídá postupu vyplývajícimu z ustanovení § 132 o. s. ř., protože soud vzal v úvahu skutečnosti, které z provedených důkazů nebo přednesů stran nevyplývaly nebo nevyšly ani jinak v řízení najevo, nebo protože soud pominul rozhodné skutečnosti, které byly provedenými důkazy prokázány nebo vyšly za řízení najevo, nebo protože v hodnocení důkazů, popř. poznatků, které vyplývaly z přednesů účastníků nebo které vyšly najevo jinak, je z hlediska závažnosti, zákonnosti, pravdivosti, popř. věrohodnosti logický rozpor, nebo že výsledek hodnocení důkazů neodpovídá tomu, co mělo být zjištěno způsobem vyplývajícím z ustanovení § 133 až § 135 o. s. ř. (shodně srov. např. důvody rozhodnutí uveřejněného pod číslem 27/1999 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek). Skutkové zjištění pak nemá oporu v provedeném dokazování v podstatné části tehdy, týká-li se skutečností, které byly významné pro posouzení věci z hlediska hmotného práva.

Dovolatelka namítala, že provedených důkazů neplyne skutkový závěr o tom, že došlo k odsouhlasení upřesněné kupní ceny oběma stranami smlouvy.

Soud prvního stupně při řešení otázky tzv. upřesnění kupní ceny dospěl – jak vyplývá z odůvodnění jeho rozsudku – ke skutkovému závěru, že upřesněná kupní cena nebyla odsouhlasena oběma stranami, v důsledku čehož žalované nevznikla povinnost tzv. upřesněnou kupní cenu zaplatit. Tento svůj závěr učinil na základě provedených důkazů (kupní smlouvy z 1. března 1994 a zápisu o předání majetku datovaného 31. března 1994, jakož i přílohy k tomuto zápisu z téhož data).

Naproti tomu odvolací soud uzavřel, že tím, že žalovaná podepsala zápis o předání majetku datovaný 31. března 1994 s výhradou uvedenou v příloze č. 6.14. tohoto zápisu, odsouhlasila zvýšení předběžné ceny 2,321.000,- Kč o částku 37.109,39 Kč, čímž byla mezi účastníky odsouhlasena upřesněná kupní cena 3,358.109,39 Kč.

Uvedený závěr odvolacího soudu však nemůže obstát, protože odvolací soud nehodnotil všechny důkazy, které se vztahovaly k rozhodné skutkové otázce (každý důkaz jednotlivě a všechny důkazy v jejich vzájemné souvislosti), a které byly provedeny v řízení před soudy obou stupňů, ale jen okolnosti podporující jím zaujatý skutkový závěr, tj. zápis o předání majetku dne 31. března 1994 včetně výhrady uvedené v příloze 6.14. Odvolací soud při hodnocení důkazů zejména opomenul tu část dohody účastníků, jež upravuje způsob určení „upřesněné kupní ceny“ a obsahuje podmínku oboustranného odsouhlasení této ceny, v důsledku čehož nelze než jeho skutkové závěry o odsouhlasení upřesněné kupní ceny v částce 2,358.109,39 Kč považovat za neúplné a tudíž nesprávné. Odvolací soud navíc tento svůj skutkový závěr nijak neodůvodnil, zejména pak v důvodech svého rozhodnutí nezmínil, jakým úkonem žalobce výše uvedenou kupní cenu odsouhlasil.

Vzhledem k předčasnosti závěru o existenci dohody účastníků o výši upřesněné kupní ceny, nemohl obstát ani další závěr odvolacího soudu, podle kterého se žalovaná dostala se zaplacením této ceny do prodlení. Za tohoto stavu se pak dovolací soud již nezabýval otázkou platnosti ujednání o smluvní pokutě, když výklad tohoto ujednání včetně posouzení jeho platnosti bude přicházet v úvahu teprve v případě, že žalovaná povinnost, jejíž splnění mělo být smluvní pokutou zajištěno, skutečně porušila.

Protože rozsudek odvolacího soudu vychází ze skutkového zjištění, které nemá v podstatné části oporu v provedeném dokazování, Nejvyšší soud jej bez nařízení jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.) podle ustanovení § 243b odst. 2 věty za středníkem, odst. 3, odst. 6 o. s. ř. zrušil a věc vrátil Vrchnímu soudu v Praze k dalšímu řízení.

V další fázi řízení odvolací soud neopomene, při posouzení otázky existence dohody o upřesněné kupní ceně (jejím odsouhlasení), právně hodnotit zjištěný skutkový stav (rozuměj úkony účastníků vztahující se ke kupní ceně) pohledem ustanovení § 43a násl. občanského zákoníku, jež upravují návrh na uzavření smlouvy, jeho přijetí, jakož i okamžik uzavření smlouvy.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Majetková podstata \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předběžné opatření](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní doba](#)
- [Exekuce](#)
- [Důkazní břemeno](#)
- [Dokazování, neúčinnost právního jednání](#)
- [Katastr nemovitostí](#)
- [Náhrada za ztrátu na výdělku \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)